

ปัจจัยที่มีต่อแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการออร์แกนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี

Motivational Factors for Choosing Organic Farm Stay in Kanchanaburi Province

ปทุมมา อินทร์อ่อน¹ พัลลพ หามะลิ²

Patumma Inorn, Panlop Hamali

บทคัดย่อ (Abstract)

การศึกษาวิจัยในครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการออร์แกนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณโดยทำการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการออร์แกนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 207 คน และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปโดยใช้ค่าสถิติเชิงพรรณนา เพื่อหาค่าความถี่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที ค่าสถิติทดสอบเอฟ วิเคราะห์รายคู่โดยใช้วิธีของเซฟเฟ และการวิเคราะห์ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ ผลการวิจัยพบว่า ในภาพรวมกลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการที่ฟาร์มสเตย์มีอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ย 3.62 และการทดสอบสมมติฐานการวิจัยพบว่า แรงจูงใจของนักท่องเที่ยว ด้านปัจจัยภายนอก มีค่าเฉลี่ย 3.83 รองลงมาคือ ด้านปัจจัยภายใน มีค่าเฉลี่ย 3.41 ตามลำดับ

คำสำคัญ (Keywords): แรงจูงใจ; ออร์แกนิกส์ฟาร์มสเตย์; จังหวัดกาญจนบุรี

Abstract

This study aimed to investigate the motivational factors for choosing organic farm stay in Kanchanaburi Province, Thailand. This study employed a qualitative method using a questionnaire. The data were obtained from 207 Thai tourists who experienced organic farm stay in Kanchanaburi Province. Descriptive statistics were determined regarding Frequency, Percentage, Mean, Standard Deviation, T-Test, F-Test, Scheffe' Pair Wise Comparison, and Multiple Correlation Coefficient. Results revealed that the participants were highly motivated to choose organic farm stay (M=3.62). The hypothesis testing showed a 3.83 Mean score for external factors of the participants and a 3.41 Mean score for internal factors, respectively.

Keywords: Motivation; Organic Farm Stay; Kanchanaburi Province

Received: 2023-03-20 Revised: 2023-03-28 Accepted: 2023-03-30

¹มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร Rajamangala University of Technology Phra Nakhon.

Corresponding Author e-mail: patumma.i@rmutp.ac.th

²มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลพระนคร Rajamangala University of Technology Phra Nakhon

บทนำ (Introduction)

อุตสาหกรรมท่องเที่ยวเป็นภาคอุตสาหกรรมทางการค้าและบริการ ที่มีส่วนในการสร้างรายได้ในรูปเงินตราต่างประเทศ การท่องเที่ยวสามารถช่วยให้เกิดการจ้างงาน และการกระจายรายได้ ช่วยสร้างอาชีพ รวมทั้งส่งเสริมธุรกิจอื่น ๆ ที่ต่อเนื่อง อุตสาหกรรมท่องเที่ยวโดยรวมมีการขยายตัวต่อเนื่อง แม้ว่าจะต่ำกว่าเป้าหมายที่กำหนดไว้ เนื่องจากสถานการณ์ความไม่มั่นคงของประเทศไทย การเกิดวิกฤตราคาน้ำมัน (กรมการท่องเที่ยว, 2560) และผลกระทบจากสถานการณ์การระบาดของโคโรนาไวรัสสายพันธุ์ใหม่ (COVID-19) โดยนโยบายด้านการท่องเที่ยวของประเทศไทยซึ่งจัดทำโดยการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้กำหนดเป็นแผนแม่บทอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแห่งชาติ (พ.ศ. 2554 – 2563) ไว้อย่างชัดเจน โดยการกำหนดนโยบายเชิงรุกให้พัฒนาประเทศไทยเป็นผู้นำการท่องเที่ยวในภูมิภาค ก้าวสู่ความเป็นจุดหมายปลายทางระดับโลก (World Class Destination) และพัฒนาการท่องเที่ยวของไทยจนกลายเป็นธุรกิจที่สร้างรายได้คู่ขนานไปกับการเกษตรกรรมกระจายไปทั่วประเทศ นอกเหนือจากจังหวัดท่องเที่ยว โดยปรับโครงสร้างให้เหมาะสมสามารถแข่งขันกับประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ส่งเสริมชุมชนให้อนุรักษ์ธรรมชาติอย่างยั่งยืน ส่งเสริมอนุรักษ์ความเป็นเอกลักษณ์ของประเพณี และวิถีชีวิตแบบไทย (สภาอุตสาหกรรมท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย, 2557)

สำหรับการท่องเที่ยวในประเทศไทยนั้น ทรัพยากรธรรมชาติมีความโดดเด่น งดงาม และมีเอกลักษณ์เฉพาะตัวเป็นอย่างยิ่ง ประกอบกับความได้เปรียบของประเทศไทยในด้านทรัพยากรทางธรรมชาติที่มีความหลากหลายสวยงามติดอันดับโลก ทำให้นักท่องเที่ยวทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติเดินทางเข้ามาพักผ่อนในแหล่งท่องเที่ยวต่าง ๆ เป็นจำนวนมาก ปัจจัยเหล่านี้นับว่าเป็นโอกาสทางธุรกิจที่ดีของธุรกิจที่พักแรมในการให้บริการด้านที่พักสำหรับนักท่องเที่ยว สอดคล้องกับแนวคิดของชดากร สถิต (2557) กล่าวว่า เนื่องจากประเทศไทยเป็นดินแดนสุวรรณภูมิ มีธรรมชาติ ประเพณี และวิถีชีวิตแบบไทย จึงเป็นที่สนใจของนักท่องเที่ยว ในด้านการดำเนินชีวิตเรียบง่ายตามวิถีภูมิปัญญา โดยชาวบ้านในชุมชนทำการแบ่งสัดส่วนพื้นที่บ้านเพื่อแบ่งให้บริการนักท่องเที่ยว เพื่อคงความเป็นวิถีชีวิตเช่นเดิม และมีกิจกรรมส่งเสริมประเพณี วิถีชีวิตของชุมชนด้วยความร่วมมือของคนในชุมชนเพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ทำกิจกรรมในรูปแบบต่าง ๆ โดยหาสิ่งอำนวยความสะดวกให้กับนักท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวชุมชน เป็นทางเลือกในตลาดท้องถิ่นการดำเนินกิจกรรมดังกล่าวเรียกว่า ฟาร์มสเตย์

จากที่กล่าวมาข้างต้น ที่พักแบบฟาร์มสเตย์มีความสำคัญต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืน แต่ในปัจจุบันการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์ยังไม่เป็นที่รู้จักมากนัก ขาดโอกาสในการเติบโตและพัฒนาเท่าที่ควร ซึ่งในประเทศไทยมีจำนวนน้อยมาก ทั้งนี้ผู้วิจัยจึงสนใจจะศึกษาปัจจัยที่มีต่อแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการบริการอเนกนิสฟาร์มสเตย์ โดยเลือกจากการแนะนำและการจัดอันดับของเว็บไซต์ บล็อก และรายการแนะนำสถานที่ท่องเที่ยว เพื่อนำข้อมูลที่ได้มาใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงกิจกรรม และพัฒนาชุมชนคู่ขนานไปกับธุรกิจฟาร์มสเตย์ ให้ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวได้มากที่สุด ส่งผลให้ชุมชนเกิดรายได้ เศรษฐกิจชุมชนขับเคลื่อนไปในทิศ

ทางบวก ตลอดจนมีการขยายตัวเพิ่มขึ้น ซึ่งปัจจัยดังกล่าวส่งผลให้อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์ในจังหวัดกาญจนบุรีเกิดการพัฒนาย่างยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย (Research Objectives)

1. เพื่อศึกษาแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการอแกลนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี

วิธีดำเนินการวิจัย (Research Methods)

1. รูปแบบการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงปริมาณ โดยผู้วิจัยใช้แบบสอบถามเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวชาวไทยที่ใช้บริการอแกลนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี จำนวน 207 คน

2. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาใช้บริการที่พักบ้านกลางทุ่งอแกลนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี

3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยใช้แบบสอบถามการวิจัยเชิงปริมาณเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เป็นจริงครอบคลุมเนื้อหาอย่างสมบูรณ์นำมาใช้อย่างเป็นขั้นตอนเพื่อศึกษาปัจจัยที่มีต่อแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการอแกลนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี

ตอนที่ 1 แบบสอบถามเกี่ยวกับแรงจูงใจ ประกอบด้วย แรงจูงใจภายใน และแรงจูงใจภายนอก

ตอนที่ 2 ข้อเสนอแนะ

4. การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยได้ทำการเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มเป้าหมาย คือ นักท่องเที่ยวชาวไทยที่เดินทางมาใช้บริการที่พักฟาร์มสเตย์ บ้านกลางทุ่งอแกลนิกส์ จังหวัดกาญจนบุรี โดยกำหนดจำนวนการเก็บข้อมูลจากนักท่องเที่ยวจำนวน 207 คน ผู้วิจัยจะดำเนินการแจกแบบสอบถามด้วยตนเอง

5. สถิติที่ใช้ในการวิจัย

การใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล ประกอบด้วย 1) สถิติเชิงพรรณนา (Descriptive statistics) ได้แก่ ค่าความถี่ (Frequency) ร้อยละ (Percent) ค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard deviation) โดยใช้อธิบายความหมายของข้อมูลในลักษณะการบรรยายทั่วไป 2) สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ การทดสอบความตรงของเนื้อหา (A test of validity) ด้วยดัชนีความสอดคล้องระหว่างคำถามและวัตถุประสงค์ของการวิจัย (Index of item objective congruence: IOC) และการหาค่าความเชื่อมั่นของเครื่องมือ (Reliability test) โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha-coefficient) ตามวิธีของครอนบาค (Cronbach) 3) สถิติเชิงอนุมาน (Inferential statistics) เพื่อใช้ทดสอบสมมติฐานของการวิจัย ซึ่งได้แก่ การทดสอบไคสแควร์ (Chi-

Square Test) การทดสอบค่าที (t-test) และการทดสอบความแปรปรวน (Analysis of variance) แบบจำแนกทางเดียว (One-way ANOVA or f-test)

ผลการวิจัย (Research Results)

ผู้วิจัยทำการวิเคราะห์ข้อมูลการวิจัยเรื่อง ปัจจัยที่มีต่อแรงจูงใจในการเลือกใช้บริการออกแแกนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี ด้วยการศึกษาแรงจูงใจที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการออกแแกนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี

ตารางที่ 1 | แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยว

ปัจจัยแรงจูงใจ	$\bar{X}$	S.D.	ความหมาย
1. ปัจจัยภายใน (เหตุผลส่วนตัวในการท่องเที่ยว)			
1.1 เพื่อพักผ่อนหย่อนใจสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติ	4.20	.669	มาก
1.2 เพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร	3.95	.644	มาก
1.3 เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร	2.53	.949	น้อย
1.4 เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ	3.93	.688	มาก
1.5 อื่น ๆ โปรตระกูล เพื่อร่วมประชุมและสัมมนา	2.46	.937	น้อย
รวม	3.41	.777	ปานกลาง
2. ปัจจัยภายนอก (สิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยว)			
2.1 ความสวยงามของธรรมชาติ ความเจียบสงบของฟาร์มสเตย์	3.82	.665	มาก
2.2 รายการโทรทัศน์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว	3.82	.665	มาก
2.3 เป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่กำลังได้รับความนิยม	3.70	.714	มาก
2.4 ส่งเสริมการเที่ยวไทยช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ “ชิมช้อปใช้”	3.84	.846	มาก
2.5 มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน	3.96	.784	มาก
รวม	3.83	.735	มาก
ภาพรวม	3.62	.756	มาก

จากตารางที่ 1 แสดงค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการออกแแกนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี พบว่า กลุ่มตัวอย่างมีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัจจัยแรงจูงใจต่อการเลือกใช้บริการออกแแกนิกส์ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 เมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า

ด้านปัจจัยภายใน (เหตุผลส่วนตัวในการท่องเที่ยว) ในภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.41 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ เพื่อพักผ่อนหย่อนใจสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.20 เพื่อศึกษาวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของเกษตรกร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.95 เพื่อหาประสบการณ์ใหม่ ๆ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.93 เพื่อศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงเกษตร ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.53 และอื่น ๆ (เพื่อร่วมประชุมและสัมมนา) ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 2.46 ตามลำดับ

ด้านปัจจัยภายนอก (สิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยว) ในภาพรวมอยู่ในระดับมาก ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.62 เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า มีระดับความคิดเห็นอยู่ในระดับมาก เรียงจากมากไปน้อย ได้แก่ มีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.96 ส่งเสริมการเที่ยวไทยช่วยกระตุ้นเศรษฐกิจ “ชิมชอปใช้” ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.84 ความสวยงามของธรรมชาติ ความเงียบสงบของฟาร์มสเตย์ ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 รายการโทรทัศน์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.82 และเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่กำลังได้รับความนิยม ค่าเฉลี่ยเท่ากับ 3.70 ตามลำดับ

อภิปรายผลการวิจัย (Research Discussion)

การอภิปรายผลการวิจัย ผู้วิจัยสามารถอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์ได้ดังนี้

1. การศึกษาแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวที่มีต่อการตัดสินใจเลือกใช้บริการที่อแวนนิส ฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี ผลการศึกษาพบว่า ปัจจัยภายนอก (สิ่งดึงดูดในการท่องเที่ยว) มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ดังนั้นผู้ประกอบการที่พักบ้านกลางทุ่งอแวนนิส ฟาร์มสเตย์ ควรให้ความสำคัญหรือการนำเสนอในเรื่องความมีเอกลักษณ์เฉพาะของชุมชน ที่แตกต่างจากที่อื่นในด้านต่าง ๆ เช่น เอกลักษณ์ด้านวิถีชีวิตของคนในชุมชน ด้านอาหาร ด้านแหล่งท่องเที่ยว เป็นต้น รองลงมาคือการร่วมโครงการกับภาครัฐที่เป็นการกระตุ้นเศรษฐกิจ หรือกระตุ้นนักท่องเที่ยว เช่น โครงการชิมชอปใช้ หรือโครงการกระตุ้นนักท่องเที่ยวภายในประเทศหลังวิกฤตโควิด 19 และยักรวมถึงปัจจัยที่ดึงดูดอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นความสวยงามของธรรมชาติเรียบง่าย เงียบสงบของฟาร์มสเตย์ รายการโทรทัศน์แนะนำสถานที่ท่องเที่ยว และเป็นการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ที่กำลังได้รับความนิยม เพราะแรงจูงใจที่เกิดจากภายนอกบุคคล มีผลการกระตุ้นให้บุคคลแสดงพฤติกรรมอย่างใดอย่างหนึ่ง ตัวอย่างแรงจูงใจภายนอกที่ทำให้บุคคลเกิดการรับสื่อต่าง ๆ เข้ามา ความต้องการที่จะเรียนรู้ หรือ ความอยากรู้อยากเห็น ในสิ่งที่ตนได้เคยพบเห็นมาก่อน ต้องการเดินทางท่องเที่ยวที่จะชดเชยเวลาที่เสียไปจากการทำงาน เป็นเหตุผลหรือสิ่งซึ่งกระตุ้นทำให้คนเกิดความต้องการเดินทางท่องเที่ยวเพื่อตอบสนองความต้องการของตนเอง สอดคล้องกับ ธัญญลักษณ์ ศิริวรรณางกุล (2555) ได้ศึกษาเรื่อง แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์ จังหวัดสระบุรี ผลการศึกษาพบว่า การทำฟาร์มสเตย์ขนาดเล็ก กลางจนถึงขนาดใหญ่ ผู้ประกอบการสวนผักและผลไม้ สวนดอกไม้ ฟาร์มปศุสัตว์ต่าง ๆ ก็สามารถทำฟาร์มสเตย์ได้ โดยผู้ประกอบการอาจไม่จำเป็นต้องมีกิจกรรมเชิงเกษตรภายในฟาร์มของตนเองเพียงแต่ทำพันธมิตรกับผู้ประกอบการเชิงเกษตรไว้ เพื่อให้ นักท่องเที่ยวได้รับความรู้ และได้รับประสบการณ์ใหม่ ๆ เกี่ยวกับการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์

อย่างไรก็ตามการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์นี้ยังไม่ได้รับการสนับสนุนจากภาครัฐเท่าที่ควร และนักท่องเที่ยวยังมีจำนวนค่อนข้างน้อย นอกจากนั้นผลสำรวจกลุ่มตัวอย่างนักท่องเที่ยวพบว่า ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย ในเรื่องแรงจูงใจของนักท่องเที่ยวพบว่า ปัจจัยภายในที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญคือ ด้านเพื่อสัมผัสความสวยงามของธรรมชาติ และเพื่อพักผ่อนหย่อนใจในระดับมากที่สุด ส่วนด้านความเรียบง่าย และความสงบของฟาร์มสเตย์เป็นปัจจัยภายนอกที่นักท่องเที่ยวให้ความสำคัญในระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะการวิจัย (Research Suggestions)

จากผลการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยสามารถให้ข้อเสนอแนะเพื่อการนำไปประยุกต์ใช้ในการส่งเสริมและพัฒนาการท่องเที่ยวที่ออบกนิสฟาร์มสเตย์ จังหวัดกาญจนบุรี ได้ดังนี้

1. การประสานงานร่วมมือกับชุมชนท้องถิ่น ให้ชาวบ้านในชุมชนได้มีส่วนร่วมในการจัดทำกิจกรรม ผู้นำชุมชนควรให้ข้อมูลความรู้เกี่ยวกับกิจกรรมภายในฟาร์มสเตย์
2. กิจกรรมภายในฟาร์มสเตย์ยังต้องพัฒนาสร้างความแตกต่าง จากฟาร์มสเตย์รอบข้าง เพื่อที่จะได้เป็นแหล่งดึงดูดนักท่องเที่ยว
3. การส่งเสริมให้ชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมที่เกิดภายในชุมชนมากขึ้น โดยมีการเปิดโอกาสให้แสดงความคิดเห็น วางแผนและปฏิบัติ เพื่อพัฒนาเป็นการท่องเที่ยวเชิงเกษตรให้เป็นที่รู้จัก

เอกสารอ้างอิง (References)

- กาญจนา แสงลิ้มสุวรรณ และศรินยา แสงลิ้มสุวรรณ. (2555). การท่องเที่ยวเชิงมรดกวัฒนธรรม อย่างยั่งยืน. *วารสารนักบริหาร*, 32(4), 136-146.
- ชดากร สถิตย์. (2558). ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการตัดสินใจของนักท่องเที่ยวไทยในการเลือกที่พักแรม เขตอำเภอวังน้ำเขียว จังหวัดนครราชสีมา. *วารสารวิจัยและพัฒนา วไลยอลงกรณ์ ในพระบรมราชูปถัมภ์ สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์*. 10(3), 227-236.
- ธัญลักษณ์ ศิริวรรณางกุล. (2555). แนวทางการส่งเสริมการท่องเที่ยวแบบฟาร์มสเตย์ จังหวัดสระบุรี. วิทยานิพนธ์. สาขาวิชาการจัดการการท่องเที่ยว คณะศิลปศาสตร์และวิทยาศาสตร์. มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต.